

Sylabus kurzu DVE062 Nationalism - A Rephrased Problem?

Středa (každá sudá), 12.00 – 15.40, G01, Filozofická fakulta MU, Gorkého 7

Kurz mapuje společensky nejvýznamnější projevy nacionalismu v moderní historii západní civilizace a v její současnosti. Cílem jednotlivých seminářů je nahlédnout různorodé projevy nacionalismu jako více či méně strukturované kulturní performance a analyzovat je za pomoci metodologických přístupů současné kulturní a sociální antropologie a teatrologie. V rámci kurzu vystoupí jako host mj. i významný norský antropolog T. Hylland- Eriksen, a to jak s přednáškou, tak v rámci jednoho ze seminářů. Kurz proběhne ve spolupráci Katedry divadelních studií FF MU s Katedrou sociologie FSS MU – obor sociální antropologie a má tři části. První přináší pohled na téma optikou sociální antropologie a usazuje studovaný fenomén do současné sociálně-vědní literatury. Následuje přednáška a seminář Thomase Hyllanda-Eriksena, který tvoří most mezi sociálně-vědním přístupem a teatrologií, která v poslední části kurzu vtahuje studenty do performativního vyjádření blíže zkoumaného fenoménu nacionalismu.

Kurz je veden v češtině, s výjimkou přednášky a semináře Thomase Hyllanda Eriksena.

Účast v kurzu je povinná, tolerována je jedna neomluvená absence. V případě tří a více absencí není kurz studujícím uznán.

Výstupem z kurzu je psaná esej, návrh modelové kulturní performance a závěrečná disputace. Téma eseje a její formální náležitosti budou zveřejněny v průběhu semestru. Jednotlivé úkoly budou bodově ohodnoceny. Přičemž studenti mohou získat maximálně 100 bodů: 33 bodů za esej, 33 bodů za návrh kulturní performance, 33 bodů za závěrečnou disputaci a 1 bod za docházku.

20. 2. 2019

Irena Kašparová

Skupina a skupinovost: kdo má užitek z etnických labelů?

V tomto bloku se zaměříme na analýzu skupinovosti: odkud se bere potřeba nálepek a labelů, proč je všichni lidé bez rozdílu tak rádi a často využívají? Komu přináší užitek a k čemu slouží? Odpovíme si i na otázku, odkud se vzala kategorie rasy a jak se tato následně proměnila v kategorii etnicity. Jejich úzké provázání s mocí a následně mocí politickou a ekonomickou vyústí do rozboru textu R. Brubakera a zamyslíme se nad jeho návrhy, zda a jak je možné se skupinovému labelování vyvarovat či s ním jinak pracovat. Prosím podívejte se na texty níže, především první tři z nich.

- BRUBAKER, Rogers. *Ethnicity without groups*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2004. x, 283. ISBN 0674022319. [info](#)

- ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus : antropologické perspektivy*. Translated by Marek Jakoubek. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. 352 s. ISBN 9788074190537. [info](#)
- *Ethnic groups and boundaries : the social organization of culture difference*. Edited by Frederik Barth. Boston: Little, Brown and comp., 1969. 153 s. [info](#)
- *The cultural politics of nationalism and nation-building : ritual and performance in the forging of nations*. Edited by Rachel Tsang. Milton Park, Abingdon Oxon: Routledge, 2014. xi, 201. ISBN 9780415870658. [info](#)

6. 3. 2019

Irena Kašparová

O čem sní národ? Primordialita a sociální konstruktivismus pod lupou

Dnešní téma je věnováno dvěma přístupům k nacionalismu v sociálně-vědní literatuře. Společně rozebereme konstruktivistický přístup B. Andersona a jeho vlivné Vysněné společnosti a podíváme se i na primordialistické pojetí národa, propojené s krví a původem. Připomeneme si téma skupinovosti a ukážeme, jak silně pojetí národa ovlivňuje.

- *Social performance : symbolic action, cultural pragmatics, and ritual*. Edited by Jeffrey C. Alexander - Bernhard Giesen - Jason L. Mast. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. xv, 374. ISBN 052167462X. [info](#)
- ANDERSON, Benedict R. O'G. *Imagined communities : reflections on the origin and spread of nationalism*. Rev. and extended ed. London: Verso, 1991. xv, 224. ISBN 0860915468. [info](#)
- GELLNER, Ernest André. *Nacionalismus*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002. 133 s. ISBN 8073250233. [info](#)
- KAŠPAROVÁ, Irena. *Romská politika - politika romství*. I. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2014. 269 s. Knižnice Sociologické aktuality, 33. svazek. ISBN 978-80-7419-157-2

20.3.2019

Přednáška Thomase Hyllanda Eriksena

Kino Scala, 14.00 – 15.30

The main political division in many parts of the world has shifted from class to identity politics. As a result, new political movements have entered the field, often successfully – from Modi's India to Trump's USA, from the Brexit chaos to the return of ethnic nationalism in Central Europe. This lecture argues that the shift towards "nativist" politics is a result of uncontrolled accelerated change and neoliberal globalisation, that is to say, "overheating". This has alienated large segments of the population, who rightly feel that they are not being taken seriously by increasingly distant politicians. In order to counteract the tendency of xenophobic, polarising identity politics, it is necessary to recognise that the complaints are reasonable, but that the simple solutions offered by populists will not address the problems adequately.

21.3.2019

10.00 Seminář s Thomasem Hyllandem Eriksenem k jeho přednášce

Hylland Eriksen will take the opportunity to ask if 21st century nationalism is fundamentally different from the 19th and 20th century nationalisms that we mainly read about. What have globalisation, mobility and migration, cellphones and other forms of new technology done to nationalism? The borders are less obvious and crisp than they were at the time when Gellner and Anderson wrote, more than 35 years ago. Prior to attending the seminar, please read the following texts.

Hylland Eriksen, T. 2007. Nationalism and the Internet. In *Nations and Nationalism* 13 (1), 1–17. (IS předmětu)

Hylland Eriksen, T. a M. Jakoubek. Introduction to *Ethnic Groups, Boundaries and Beyond*. In Press. (IS předmětu)

G01, Gorkého 7

3.4.2019

Irena Kašparová

Stát jako fetiš a maska: personifikace národa do národního státu

Národ, národní stát a stát tvoří jedno velké kontinuum, které se slívá ve svém označení, vnímání, funkci i aktivitách. Společně v tomto bloku pozvolna rozpleteme tuto změť pojmů a symbolů. Podíváme se na různé přístupy ke studiu soudobého moderního státu, jeho místo v politické antropologii i filozofii. Zamysleme se i nad tím, jak si sami stát personifikujeme a co pro nás znamená. Prosím seznamte se s níže uvedenými texty.

The anthropology of the state : a reader. Edited by Aradhana Sharma - Akhil Gupta. Oxford: Blackwell Pub., 2006. x, 410. ISBN 1405114681. [info](#)

ABRAMS, Bradley F. *The struggle for the soul of the nation : Czech culture and the rise of communism*. 1st pbk. ed. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2005. vii, 362. ISBN 0742530248. [info](#)

TAUSSIG, Michael. *The magic of the state*. New York: Routledge, 1997. 206 s. ISBN 0-415-91790-5. [info](#)

17.4.2019

Aplikovaná část 1.

Lukáš Kubina

Inscenování národní mytologie

V tomto bloku se budeme věnovat způsobům, jakým je ve veřejném prostoru inscenována národní mytologie. Podrobněji se budeme věnovat otázkám, na základě čeho je vytvářena dramaturgie a následně scénář národních oslav a uličních protestů, jakým způsobem je jejich scénář performován, jak při analýze těchto událostí může pomoci teatrologická metodologie. Zaměříme se na konkrétní příklady uvádění národní identity a mytologie do praxe. Studenti si zároveň zkusí navrhnout modelovou veřejnou událost.

EYERMAN, R. Performing opposition or, how social movements move. In J. Alexander, B. Giesen, & J. Mast (Eds.), *Social Performance: Symbolic Action, Cultural Pragmatics, and Ritual* (Cambridge Cultural Social Studies, pp. 193-217). Cambridge: Cambridge University Press.

doi:10.1017/CBO9780511616839.007

KRČÁL, P., NAXERA, V. Veřejné akce jako divadelní představení. *Středoevropské politické studie*, 2011, roč. 13, č. 1, s. 1-23. ISSN: 1212-7817

KUBINA, Lukáš. Oslavy "Prvního máje" v roce 1948: Interpretativní analýza. *Theatralia: Revue současného myšlení o divadelní kultuře*, Masarykova univerzita, 2014, ročník 17, č. 1, s. 90-116. ISSN 1803-845X.

TSANG, Rachel a Eric Taylor WOODS. *The cultural politics of nationalism and nation-building: ritual and performance in the forging of nations*. New York: Routledge/Taylor & Francis Group, 2014. ISBN 978-0-415-87064-1.

15.5.2019

Aplikovaná část 2.

Martin Langhans

Soudní síň jako divadlo národa

V posledním bloku se zaměříme na právo a soudní proces a jejich úlohu při formování a přetváření národní identity. Jak se národní identita promítá do práva a jak ji právo manifestuje? Vnímáme právo jako hodnotově neutrální, apolitické, „beznárodnostní“? Je takové doopravdy, a pokud ne, jaké by mělo být? Za pomoci historických i současných příkladů se pokusíme na tyto otázky odpovědět.

FIALKOVA, L. L. a Maria N. YELENEVSKAYA. In search of the self: reconciling the past and the present in immigrants' experience. Tartu: ELM Scholarly Press, 2013. kapitola 2: *Legal Anthropology: Dilemmas of Law and Order in Immigrants' Life*.

LANGHANS, Martin. Soudní proces jako rituál? *Theatralia*, Masarykova univerzita, 2018, roč. 21, č. 1, s. 33-52. ISSN 1803-845X.

MERTZ, Elizabeth. Legal language: Pragmatics, poetics, and social power. *Annual Review of Anthropology* 23 (1994): 435–455.

ŠULMANE, Dace. Ideology, Nationalism and Law: Legal Tools for an Ideological Machinery in Latvia. *Wroclaw Review of Law, Administration & Economics*, 2015, roč. 5 č. 1, s. 61-78.
doi: <https://doi.org/10.1515/wrlae-2015-0023>